

อนุต ปัจจัย กับกลุ่ม คหุ และ ตหุ ธาตุ

ว่าโดยกาล

บอกปัจจุบันแท้ แปลว่า อยู่

บอกปัจจุบันใกล้อนาคต แปลว่า เมื่อ

ว่าโดยวาก

เป็นได้ ๒ วาก คือ กัตตุวาก และเหตุกัตตุวาก

ประกอบด้วยลิงค์ วจนะ วิภัตติ เหมือนนามนามที่เป็นเจ้าของ

เช่น ปุริโส ธนํ คณฺหฺนโต

อิตถิ ธนํ คณฺหฺนตี

กุลํ ธนํ คณฺหฺนตี.....

ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ ถ้าอยู่หลังนามนามใช้เป็นกิริยาในระหว่าง

เช่น ปุริโส ธนํ คณฺหฺนโต.....

อิตถิ ธนํ คณฺหฺนตี.....

กุลํ ธนํ คณฺหฺนตี.....

ประกอบด้วยปฐมวิภัตติ ถ้าอยู่หน้านามนามใช้เป็นวิเศษนะ

เช่น ปตฺตํ คณฺหฺนโต ภิက္ขุ

ปตฺตํ คณฺหฺนตี เถรี.....

ธนํ คณฺหฺนตี กุลํ.....

ประกอบด้วยวิภัตติอื่นจากปฐมวิภัตติใช้เป็นคุณนาม

เช่น สิปปํ อุกฺคณฺหฺนตํ มาณวํ ทิสฺวา

สิปปํ อุกฺคณฺหฺนเตน มาณเวน สทฺธิ กเถตฺวา

สิปปํ อุกฺคณฺหฺนตสฺส มาณวสฺส ธนํ ทตฺวา

สิปปํ อุกฺคณฺหฺนตสฺมา มาณวสฺมา ปญฺญํ ลภิตฺวา.....

สิปปํ อุกฺคณฺหฺนตสฺส มาณวสฺส วตฺถานิ.....

สิปปํ อุกฺคณฺหฺนตสฺมี มาณวสฺมี สทฺธา.....

ประกอบด้วยจตุวิภัตติ ใช้เป็นกิริยาประโยคอนุาท

เช่น ปิตุโน กมมํ กโรนฺตสฺส, ปุตฺโต อคมาสิ ฯ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

ประกอบด้วยสัตตมมีวิภัตติ ใช้เป็นกิริยาประโยค ลักษณะ

เช่น มาตริ กมมัม กโรนุติยา, กาโล อติกุกนุโต ฯ

หมวด คหุ ธาตุ ลง ฌหา ปัจจัยประจำหมวดธาตุก่อน เช่น คณฺหฺนุโต

หมวด ตนุ ธาตุ ลง โอ ปัจจัยประจำหมวดธาตุก่อน เช่น ตโนนุโต

กโรนุต

สกุโกนุต

ชาคโรนุต

กลุ่มที่ประกอบด้วย อนุต ปัจจัยนี้ ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ปุริส หรือ ภควนุตฺ, ในอิตถीलิงค์ ลง อี ปัจจัย แจกตามแบบ นารี, ในนปุงสกลิงค์ แจกตามแบบ กุล

ปุริส ศัพท์ในปุงลิงค์แจกอย่างนี้

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	ปุริโส	ปุริสา
ท.	ปุริสํ	ปุริเส
ต.	ปุริเสน	ปุริเสหิ ปุริเสภิ
จ.	ปุริสสุส ปุริสสาย ปุริสตุถํ	ปุริसानํ
ปญ.	ปุริสสุมา ปุริสมหา ปุริสา	ปุริเสหิ ปุริเสภิ
ฉ.	ปุริสสุส	ปุริसानํ
ส.	ปุริสสุมี ปุริสมหิ ปุริเส	ปุริเสสุ
อา.	ปุริส	ปุริสา

สกุโกนุต ในปุงลิงค์ แจกตามแบบ ปุริส

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	สกุโกนุโต	สกุโกนุตา
ท.	สกุโกนุตํ	สกุโกนุเต
ต.	สกุโกนุเตน	สกุโกนุเตหิ สกุโกนุเตภิ
จ.	สกุโกนุตสุส	สกุโกนุตานํ
ปญ.	สกุโกนุตสุมา สกุโกนุตมฺหา	สกุโกนุตา สกุโกนุเตหิ สกุโกนุเตภิ

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

ฉ.	สกฺโกนฺตสุส	สกฺโกนฺตทานํ
ส.	สกฺโกนฺตสุมี สกฺโกนฺตมฺหิ	สกฺโกนฺตเต สกฺโกนฺตเตสุ
อา.	สกฺโกนฺต	สกฺโกนฺตดา

สกฺโกนฺต ไนนปฺงสกลิงค์ แจกตามแบบ กุล

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	สกฺโกนฺตํ	สกฺโกนฺตทานิ
ท.	สกฺโกนฺตํ	สกฺโกนฺตทานิ
ต.	สกฺโกนฺตเณ	สกฺโกนฺตเตหิ สกฺโกนฺตเตภิ
จ.	สกฺโกนฺตสุส	สกฺโกนฺตทานํ
ปณ.	สกฺโกนฺตสุมา สกฺโกนฺตมฺหา	สกฺโกนฺตดา สกฺโกนฺตเตหิ สกฺโกนฺตเตภิ
ฉ.	สกฺโกนฺตสุส	สกฺโกนฺตทานํ
ส.	สกฺโกนฺตสุมี สกฺโกนฺตมฺหิ สกฺโกนฺตเต	สกฺโกนฺตเตสุ
อา.	สกฺโกนฺต	สกฺโกนฺตทานิ

สกฺโกนฺต ไนอิติลึงค์ ลง อี ปัจจัย เป็น สกฺโกนฺตํ แจกตามแบบ นารี

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	สกฺโกนฺตํ	สกฺโกนฺตํติโย สกฺโกนฺตํ
ท.	สกฺโกนฺตํ สกฺโกนฺตํยํ	สกฺโกนฺตํติโย สกฺโกนฺตํ
ต.	สกฺโกนฺตํติยา	สกฺโกนฺตํติหิ สกฺโกนฺตํติภิ
จ.	สกฺโกนฺตํติยา	สกฺโกนฺตํตํ
ปณ.	สกฺโกนฺตํติยา	สกฺโกนฺตํติหิ สกฺโกนฺตํติภิ
ฉ.	สกฺโกนฺตํติยา	สกฺโกนฺตํตํ
ส.	สกฺโกนฺตํติยา สกฺโกนฺตํยํ	สกฺโกนฺตํตํสุ
อา.	สกฺโกนฺตํ	สกฺโกนฺตํติโย สกฺโกนฺตํ

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. กริหนุต ในแต่ละลึงค์แจกตามแบบอะไร?
๒. กริหนุต บอกรกาลอะไร แปรว่าอย่างไร?
๓. กริหนุต เป็นวากอะไร
๔. จงแปลเป็นภาษามคธ
อ. บุตร ท. ไม่อาจอยู่ เพื่ออันก้าวล่วง ย่อมทำ ซึ่งคำ ของบิดา ฯ
๕. จงแปลเป็นภาษาไทย
ธิตา มาตุ วจนั อติทุกมิตุ อสกุโกหนตี มาตุยา วจนั กโรติ ฯ